

Trampus Péter (1947 – 2025)

A búcsú mindig összeszorítja szívünket, legyen az a mostanság időszakában zajló valamelyik ballagásunk vagy az utazásunkat közvetlenül megelőzően valamelyik pályaudvar peronján történő álldogálás, de leginkább az életünk véges és végtelenjének határán történő átlépés során. Amelyikünk még itt, a végesben időzik egy rövid periódusra, annak agyában előbb cikáznak a gondolatai arról, akihez életének hosszabb periódusában baráti szálak kötődtek, akivel kiváló munkatársi viszonyok alakultak ki. Kétségtelen azonban, hogy a legfájdalmasabb érzéseket azoknak kell elviselniük, akikhez családi kapcsolatok fűzték a végtelenség útjára lépő embert. Az érzelmek, gondolatok kavargását, turbulenciáját csak erősíti az a tény, hogy többedmagunk egy nappal korábban még együtt tárgyalta a Paks Zrt. blokkjainak biztonságos További Üzemidő-Hosszabbításához kötődő anyagokat a Trampus Péter vezette Gépészeti Szakértői Testület és Szerkezeti Integritás Tudományos Tanácsadói Testület tagjaival.

Megismerkedésünk szinte már a feledés homályába nyúlik vissza, de az dereng emlékeimben, hogy Lehofer Kornél¹ kandidátusi értekezésének házi védésén találkoztunk első alkalommal. Ezt követően életünk forgószellei távol sodorta munkálkodásunk földrajzi helyeit. Az újabb közös pontot az 1981. szeptember 29-október 1. között Aggteleken, az általam szervezett I. Országos Törésmechanikai Szeminárium keretei adták, ahol „az akkor épülő Paksi Atomerőmű laboratóriumának vezetője a már csaknem összeállt szervezetbe osztályvezetőt kerestek” írja Péter egy vele, a 75. születésnapja alkalmából készített interjúban². A következő személyes kapcsolatot akadémiai doktori értekezésem bírálói tevékenysége szolgáltatta. Korrekt, alapvetően a tudományterületünk fejlődését szem előtt tartó viszonyunkat talán az opponensi véleményére, az 1995. január 29-i válaszom jellemzi leghívebben:

Tisztelt opponensemnek, Trampus Péternek - dolgozatmról, annak első mondataiban írt - gondolataiért - eddigi munkásságom, szakmai tevékenységem elismeréseként fogadva - külön is köszönetet kell mondanom, nem csupán szóban, hanem írásban is. A korrekt, a hazai szakmai élet pezsdítését szolgáló véleményét pedig nagyra értékelem. Meggyőződéssel vallom ugyanis, hogy egyrészt szakmai műhelyek kialakításával, másrészt tudományos

elképzelések megvitatásával, ütköztetésével fejlődhet a tudomány minden egyes területe. Ami az előbbi illeti, örömmre szolgál, hogy a tisztelt opponensem által említett közösség egyik tagja lehetek. Az utóbbit tekintve pedig az opponensi véleményben felvetett, teljes mértékben korrekt kérdések tisztázása az, amely tudományos életünk e szűk területén előrelépést jelenthet.

Ez utóbbi személyes tapasztalat olyan szakmai együttműködésre serkentett mindkettőnket, amelyet szilárd alapként fogadhattunk el életünk végéig. Hogy e sorokat nekem kell írnom és nem neki; a véletlen, a kiszámíthatatlanság műve.

Már hozzá is kezdtünk az életét áttekintő és összefoglaló „Ifjan Éretten Öregem” könyvének összerakásához. A „gyökerek” keresésével kapcsolatban kapott válasz ez volt:

A kőbányai Gizella szülőotthonban születtem. Az épület ma is áll, de funkciója nem életek kezdetével, hanem inkább a végéhez közeli időszakokkal kapcsolatos, idősgyógyászati intézet. Tipikus monarchia termék vagyok. Édesanyám családja Kárpátalja tájáról, édesapámé Szlovéniából, Maribor környékéről származott, szüleim Munkácson ismerkedtek meg a második világháború időszakában. Apám ott szolgált, mint hadtápos őrmester, anyám, még kiskorúként felszolgáló volt valamelyik munkácsi vendéglátóhelyen, talán a tiszthelyettesi klubban. Büdszentmihályon (ma Tiszavasvári) házasodtak össze 1943-ban. A háború nekik 1946-ban ért véget, amikor német hadifogságból, minden nélkül, hazatértek Magyarországra.

Anyai nagyapámat nem ismertem, nagyanyámnál az általános iskolai éveket megelőzően többször több hetet töltöttem. Jól éreztem magam a falusi környezetben. Apai nagyszüleim Budapesten éltek, nagyapám közlekedési balesetben halt meg öt éves koromban, így sok emlékem nincs róla. Nagyanyám 89 évet élt.

Kőbányán szerény körülmények között éltünk. Amikor szüleim hazatértek, nem volt hová menniük, édesapám húga és családja fogadta be őket, egy szobát kaptak egy egyszerű, kétszobás lakásban. Ugyan én megtaláltam a társaságot három unokatestvéremmel, de érzékeltem a felnőttek mindennapi súrlódásait. 1956-ban átköltöztünk a szomszéd utcába, egy saját lakásba, amit egy disszidens hagyott üresen. Szuterénlakás volt, nedves, néha rázott a fal, víz és WC kint, de a miénk volt. Az ágyam a konyhában volt, a konyhaasztalon írtam a leckét, még egyetemista koromban is. Innen 1972-ben költöztem el, amikor megnősültem.

¹ Tóth L.: Lehofer Kornél (1934-2007). Anyagvizsgálók Lapja, 2007/III. 123-124 old.

² Skopál I.: Beszélgetés Trampus Péterrel. Anyagvizsgálók Lapja, 2022/IV. 64-87 old.

Folytatni akartuk mindketten úgy, hogy a lehető legtöbb egyéb feladattól megszabaduljunk. A Frankfurtban ez év február 18-án végrehajtott műtét után kórházi ágyán kézírással feljegyzett lehetséges témaköröket letisztázva 2025. április elsején ezt a listát kaptam tőle:

- Gyerekkor (Kőbánya, foci vs első áldozás, zavaró teljesítmények – NDK, gyári munkák)
- Katonaság (földhöz ragadtságom felismerése)
- BME tapasztalatok
- Csepeli Acélmű tapasztalatok (Vörös Csepel, laborvezetés, KISZ...)
- GTE (megismerkedés a hazai anyagvizsgálattal)
- Képlékenyalakítási szakmérnöki (miért ez?)
- Aspirantúra (Káldor felvételi, Havas, Czoboly hatás, drezdai fogadás, Schott)
- Paks (miért? SGy prognózis, család véleménye, félkatonai szervezet, 3 év küzdelem, ML, Pónya...)
- MMA megalakulása (én miért?)
- NAÜ (szemlélet változás, kinyílt a világ...)
- Mentorok (Charlie, Csík, Davies)
- MTA DSc (TL szerepe)
- Egyetemek (ittthon, külföldön)
- Szerkezeti integritás (amit Siófokon vázoltam: hogyan lettem...?)
- Irány az NDT
- Vezetői képességeim (vagy azok hiánya)
- Család
- Petten
- USA tapasztalatok
- IIW részvétel (Rittinger hatás)
- ...

Kiürült fejjel olvasom e sorokat miközben nagyon távolról azok a lehetséges mondatok futnak át agyamon, amit mondhatna, ami számomra is sok-sok újdonságot jelentene ugyanúgy, mint ahogyan a Siófokon, 2024. november 16-án a „**Nyomástartó rendszerek Biztonságáért Díj**” 2024. évi kitüntetettjeként mondott³. Bevallom nehéz folytatni személyes emlékeim visszaidézését. Maradnom kell egy szorgalmas, tehetséges, etikus ember szakmai tevékenységének összefoglalásánál.

Trampus Péter szakmai életútjáról, eredményeiről csak olyan lista készíthető, amely hiányos, fontos tételek is elmaradhatnak. Egy azonban tény, már diákkorában németül írt Tudományos Diákköri dolgozatával indított.

- 1970 Tudományos Diákköri dolgozat német nyelven.
- 1972-ben gépészmérnöki oklevelet szerez a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar Mechanikai Technológia Tanszékén. A Csepeli Acélműben kutatómérnök.
- 1973-ban anyagvizsgáló laborvezető.
- 1977-től képlékenyalakítási szakmérnöki képzésben vesz részt a Budapesti Műszaki Egyetemen, 1979-ben szakmérnöki oklevelet szerez.

- 1979-től a Drezdai Műszaki Egyetem levelező aspiránsa (Fakultät für Maschinenwesen, Bereich Werkstoffwissenschaft).
- 1985-ben Dr.-Ing. akadémiai fokozatot kap, amit az MTA Tudományos Minősítő Bizottsága a műszaki tudomány kandidátusa címre honosított.
- 1982-től kapcsolódik be direkt módon a nyomástartó rendszerek biztonsága, azok vizsgálata témakörbe a Paksi Atomerőműben (Minőségbiztosítási, később az Anyagvizsgálati Osztály vezetője).
- 1984 és 1994 között vezetője a Reaktor Szakértői Testületnek, amely a hazai műszaki és tudományos intézetek vezető szakembereiből és tudósaiból állt.
- 1990-ben és 1991-ben a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) tudományos látogatásra szóló ösztöndíját nyerte el (Finnország, USA).
- 1992-ben a vezérigazgató törzs vezetőjévé (gyakorlatilag az atomerőmű vezérigazgató helyettesévé) nevezték ki.
- 1995-től egy évig projektvezető: a NAÜ-nek a Paksi Atomerőmű üzemeltetési biztonsága növelését elősegítő modellprojektjének vezetője.
- 1996-tól 2003-ig munkahelye az International Atomic Energy Agency, Nuclear Power Division, Bécs.
- 1990-1999 – Pécsi Akadémiai Bizottság Műszaki és Földtudományok Szakbizottságának tagja (majd 2006-tól újból).
- 2003-ban és 2004-ben (15 hónapig) az Európai Bizottság Egyesített Kutatóintézetének Energia Intézetében (Petten, Hollandia) vendégkutató. Kutatási témája az orosz tervezésű atomerőművek üzemelési biztonságának növelésére, különös tekintettel az aktív berendezések biztonságára fókuszált.
- 2005-től elnöke a Magyar Roncsolásmentes Vizsgálati Szövetségnek (MAROVISZ).
- 2007-ben sikeresen megvédi a DSc fokozatát a „A reaktortartály szerkezeti integritása – különös tekintettel az üzemidő hosszabbításra” címmel benyújtott disszertációjával.
- 2003 és 2008 között tanácsadó a Paksi Atomerőmű Üzemidő-hosszabbítás programjának a kidolgozásával kapcsolatos feladatok kapcsán (vezeti a Reaktor Szakértői Testületet és tagja az Anyagvizsgálati Szakértői Testületnek).
- 2008 – a Debreceni Egyetem AMTC Műszaki Kar Villamosmérnöki és Mechatronikai Tanszékének a docense.
- 2009-2013 egyetemi tanári kinevezés a Debreceni Egyetem AMTC Műszaki Kar Villamosmérnöki és Mechatronikai Tanszékén.
- 2010 – habilitáció a Debreceni Egyetemen.
- 2011-től az MTA Anyagtudományi és Technológiai Bizottság Szerkezetintegritási Albizottság vezetője.

³ Trampus Péter: Hogyan lettem anyagvizsgálóból a nyomástartó berendezések biztonságáért...?

- 2012-től az Országos Atomenergia Hivatal Tudományos Tanácsának tagja.
- 2012-2015 – az Európai Roncsolásmentes Vizsgálók Egyesületei Szövetségének (EFNDT) alelnöke, majd 2015-től elnöke⁴.

Trampus Péter Zászlóbontása az EFNDT elnökeként

- 2013-tól a Dunaújvárosi Főiskola (2016.01.01-től Egyetem) Gépészeti Tanszékének kutató-professzora.
- 2014-től az Európai Szerkezetintegritási Egyesület Magyar Nemzeti Bizottság elnöke.
- 2016-tól az Európai Szerkezetintegritási Egyesület roncsolásmentes vizsgálattal foglalkozó műszaki bizottság (ESIS TC 17) elnöke.
- 2009-től haláláig az üzemelő atomerőmű részére végzett konzultációs tevékenységet. Ennek keretében ellátta a Műszaki konzulens szerepét, vezette a Szerkezeti Integritás Tudományos Tanácsadó Testületet, illetve 2023-tól a további üzemidő-hosszszabítás támogatására létrehozott Gépészeti Szakértői Testületet.
- 2021-2025 a Nemzetközi Roncsolásmentes Vizsgálói Akadémia elnöke⁵.

Kitartó szakmai és a tudományt népszerűsítő, de egyben a közösségeket létrehozó tevékenységét különböző díjakkal ismerték el. Ezekre nézve is ugyanazt tudom mondani, mint munkájának, eredményeinek értékelésével

Zászlóbontás 2021. október 23.-án Brescia-ban az alapító elnökkel

kapcsolatban bármikor; a felsorolás bizonyára nem teljes:

- 2009 Gábor Dénes-díj⁶,
- 2023 Magyar Érdemrend Tisztikeresztje⁷,
- 2023 HÉLIOSZ-díj⁸,
- 2024 Nyomástartó Rendszerek Biztonságáért Díj.

Kiváló szervezőképességét és kitartását számos nemzetközi és hazai konferencia fémjelzi. Ezek közül a legutóbbi, a 2024 májusában Koreában szervezett Roncsolásmentes Vizsgálói Világkonferencia⁹ (20 WCNDT), amelynek Steering Committee tagjaként és előadásával járult hozzá a rendezvény sikeréhez, valamint a Nemzetközi Roncsolásmentes Vizsgálói Akadémia elnökeként átadhatta a szervezet Galileo Galiei díját Takaaki Kajita, Nobel díjas japán professzornak, a nyitólőadásának megtartását követően.

Trampus Péter Galileo Galiei díjat ad át Takaaki Kajita, Nobel díjas japán professzornak

⁴ Tóth L.: Magyar elnök az Európai Roncsolásmentes Vizsgálói Szövetségnek (EFNDT) élén: Prof. Trampus Péter, a Magyar Roncsolásmentes Vizsgálói Szövetség (MAROVIS) elnöke. Anyagvizsgálók Lapja. 2017/I. 4-6 old.

⁵ Tóth L.: A nemzetközi Roncsolásmentes Vizsgálói Akadémia 2021. október 23.-án a Brescia-ban tartott közgyűlésén Trampus Pétert választotta elnökének. Anyagvizsgálók Lapja. 2021/IV. 47-48. old.

⁶ Gábor Dénes-díj 2009 | Gábor Dénes Díj - Novofer Alapítvány

⁷ Tóth L.: Egy kitüntetés margójára, Trampus Péter Magyar Érdemrend tisztikereszt kitüntetése. Anyagvizsgálók Lapja. 2023/III. 72. old

⁸ Tóth L.: Trampus Péter – 2023. évi HÉLIOSZ-díjas. Anyagvizsgálók Lapja. 2023/IV. 35. old.

⁹ Ladányi P., Trampus P.: Beszámoló a 20. Roncsolásmentes Vizsgálói Világkonferencia. Anyagvizsgálók Lapja. 2024/II-III. 20-21. old.

Szaktárgyának „nagyköveteként” 2024 október végén részt vett és előadást tartott az Amerikai Roncsolásmentes Vizsgálati Társaság Las Vegasban tartott éves konferenciáján is¹⁰. A magyar tudomány „utazó nagyköveteként” bejárta a világot, Európa szinte minden országát személyesen megismerhette, mintegy 30-szor tett látogatást Ázsia országaiban, ugyanennyi lehetősége adódott Észak- és Közép-Amerika sajátosságainak megtapasztalásához, de Afrika jellegzetességeivel is szembesülhetett két alkalommal.

A hazai nagyrendezvények közül elszakíthatatlanul nevéhez fűződik a két évenként megrendezett Roncsolásmentes Anyagvizsgáló Konferencia és Kiállítás sorozat, amelyből ő nyitotta meg immáron a XIV.-et 2025. március 25-én, Egerben.

Minden élet egyszer lezárul, akkor is, ha nehezen és szomorúan vesszük tudomásul mi, az átmenetileg még itt maradtak. Trampus Péternek a kezdet 1947. szeptember 19-én virradt és a vég 2025. április 12-én adatott meg. A két dátum között, az egyik létfontosságú szerve, a szíve, legalább 2,5 milliárdszor dobbantott, amelyről az őt akárcsak felületesen ismerők is mindig elismerően szóltak. A két határpont között eltelt 28 331 napot pedig mind szakmailag, mind pedig erkölcsileg

*Trampus Péter a XIV. RAKK-on,
Egerben, 2025. március 25-27. között*

példamutatóan élte meg, élte át. Élete minden szempontból példamutató.

Kedves Péter! Barátaid, ismerőseid, kollégáid nevében én is búcsúzom¹¹ tőled abban a biztos tudatban, hogy te csupán előre siettél és mi is követni fogunk TÉGED.

Nyugodj Békében!

Tóth László
ny. egyetemi tanár

¹⁰ Trampus P.: Beszámoló az Amerikai Roncsolásmentes Vizsgálati Társaság éves konferenciájáról. Anyagvizsgálók Lapja. 2024/IV. 36. old.

¹¹ Megemlékezésekkel találkozhatunk a MAROVISZ, a Gábor Dénes-díjasok, a Paksi Atomerőmű Zrt., az Országos Atomenergia Hivatal, a Debreceni Egyetem, a Dunaújvárosi Egyetem honlapjain és az MTA Anyagtudományi és Technológiai Tudományos Bizottság 2025. április 22-én tartott ülésén.